

KINNITATUD
sotsiaalkaitseministri ning tervise- ja tööministri 21.07.2015
käskkirjaga nr 115
MUUDETUD
sotsiaalkaitseministri ning tervise- ja tööministri 19.01.2017
käskkirjaga nr 5
MUUDETUD
sotsiaalkaitseministri ning tervise- ja tööministri 13.06.2017
käskkirjaga nr 70

Töövõimereformi sihtrühma töövõimelisuse tõstmine ja nende töötamise soodustamine

Abikõlblikkuse periood
01.01.2015 – 31.12.2020

Rakendusasutus
Sotsiaalministeerium

Rakendusüksus
SA Innove

Toetuse saaja
Sotsiaalministeerium

Partnerid
Sotsiaalkindlustusamet
Astangu Kutserehabilitatsiooni Keskus

SISUKORD

MÕISTED	3
1. TAT KIRJELDUS	4
1.1 SEOS RAKENDUSKAVAGA	4
1.1.1 PRIORITEETNE SUUND.....	4
1.1.2 PRIORITEETSE SUUNA ALAEESMÄRK.....	4
1.1.3 MEETME NIMETUS.....	4
1.1.4 MEETME EESMÄRK.....	4
1.2. TOETUSE ANDMISE TINGIMUSED	4
1.2.1 TAT EESMÄRK.....	4
1.2.2 TAT TULEMUS	4
1.2.3 TAT VAJALIKKUSE PÕHJENDUS	4
1.2.4 TAT EELARVE.....	6
2. TEGEVUSTE KIRJELDUSED TULEMUSTE SAAVUTAMISEKS	6
2.1 KAITSTUD TÖÖTAMISE TEENUSE VÄLJA ARENDAMINE, OSUTAMINE NING ABIVAHENDITE KASUTAMISE VÕIMALDAMINE	6
2.2 KUULMISPUUDEGA INIMESTELE SUUNATUD TÖLKETEENUSTE ARENDAMINE JA PAKKUMINE ..	9
2.3 INTEGREERITUD, ISIKUKESKSE JA PAINDLIKU ERIHOOLEKANDETEENUSTE SÜSTEEMI PILOTEERIMINE.....	10
3. NÄITAJAD	11
4. TAT MÕJU LÄBIVATELE TEEMADELE	12
5. SEOS PRIORITEETSE SUUNA TEISTE MEETMETE, TAT-DE JA AVATUD TAOTLUSVOORUDEGA	14
6. SEOS VALDKONDLIKE ARENGUKAVADEGA	14
7. TAT RAKENDAMINE	15
7.1 TOETUSE SAAJA KOHUSTUSED	15
7.2 KULUDE ABIKÕLBLIKUS.....	15
7.3 TOETUSE MAKSMINE	16
7.4. TAT MUUTMINE	17
7.5 TOETUSE KASUTAMISEGA SEOTUD TEABE JA SEIREARUANNETE ESITAMINE	18
7.6 FINANSKORREKTSIOONID	19
7.7 PARTNERI KOHUSTUSED	19
8. RISKIDE HINDAMINE	19
LISAD:	20

Mõisted

Erivajadusega inimene – inimene, kellel on füüsiline, psüühiline või sotsiaalne kõrvalekalle ning kelle iseseisev toimetulekuvõime ei ole piisav sh puude või puude riskiga inimesed.

Kaitstud töötamise teenus – tasustatud töö pakkumine isikutele, kes oma erivajaduse tõttu ei ole võimelised töötama tavalistes töötingimustes avatud tööturul või ei ole võimelised seda tegema järjepidevalt.

Abivahend – tooted, instrumendid, varustus, tehnilised süsteemid ning juht- ja abikoerad, mille abil on võimalik ennetada tekkinud või kaasasündinud kahjustuse või puude süvenemist, kompenseerida kahjustusest või puudest tingitud funktsioonihäiret, parandada või säilitada võimalikult kõrget füüsilist ja sotsiaalset iseseisvust ning tegutsemisvõimet. Tehniliste abivahendite alla kuuluvad näiteks erinevad proteesid ja ortoosid (kere või jäseme välise fikseerimise seade), kuuldeaparaadid, ratastoolid, inkontinentsitooted (imavad püksid, sidemed, mähkmed), samuti vaegnägijatele mõeldud valged kepid, spetsiaalsed luubid ja valgustid.

Sotsiaalse rehabilitatsiooni teenus on sotsiaalteenus, mida pakutakse puudega, osalise või puuduva töövõimega inimestele. Sotsiaalse rehabilitatsiooni teenuse eesmärk on toetada ja parandada inimese iseseisvat toimetulekut, töövõime taastamist ning soodustada töötamist või tööle asumist ja suurendada võimalusi ühiskonnas osalemiseks.

Vähenenud töövõimega isik on isik,

- kellel on tuvastatud osaline töövõime või töövõime puudumine töövõimetoetuse seaduse alusel või
- kes on tunnustatud püsivalt töövõimetuks riikliku pensionikindlustuse seaduse alusel, sealhulgas kelle riiklike elatusrahade seaduse alusel määratud invaliidusgrupp on loetud vastavaks püsivale töövõimetussele või
- kellel on määratud puue puuetega inimeste sotsiaaltoetuste seaduse alusel

Toetuse andmise tingimused (edaspidi *TAT*) on koostatud perioodi 2014–2020 struktuuritoetuse seaduse (edaspidi *struktuuritoetuse seaduse*) § 16 lõike 1 alusel.

1. TAT kirjeldus

1.1 Seos rakenduskavaga

1.1.1 Prioriteetne suund

Tööturule juurdepääsu parandamine ja tööturult väljalangemise ennetamine

1.1.2 Prioriteetse suuna alaeesmärk

Vähenenud töövõimega inimeste osalemine tööturul ja tööhõives on suurenenud ja tööealise elanikkonna töövõime vähenemine on pidurdunud.

Rakenduskava tulemusindikaatorid	<ul style="list-style-type: none"> • Töötavad inimesed, kelle töövõimet hinnati osaliseks ning kes on säilitanud oma töökoha 12 kuu möödumisel peale hindamist¹ • Mittetöötavad inimesed, kelle töövõimet hinnati osaliseks ning kes on liikunud hõivesse 12 kuu möödumisel peale hindamist³
---	---

1.1.3 Meetme nimetus

Töövõime toetamise skeemi loomine ja juurutamine. TAT panustab meetme tegevusse 3.1.1 „Töövõime toetamise reformi sihtrühmale tööturuteenuste ja neid toetavate teenuste arendamine, juurutamine ja osutamine, et säilitada töökohta või leida uut tööd“.

1.1.4 Meetme eesmärk

Tööealiste töövõime säilitamine ja parandamine, sh tööandja toetamine töötingimuste edendamisel, vähenenud töövõimega inimeste tööturul osalemise suurendamine ja varase pensionile jäämise ärahoidmine. Töövõime toetamise skeemi jätkusuutlikkuse tagamine.

1.2. Toetuse andmise tingimused

1.2.1 TAT eesmärk

Tööealiste erivajadustega vähenenud töövõimega inimeste tööturul osalemise võimaluste suurendamine.

1.2.2 TAT tulemus

On loodud kaitstud töötamise teenuse võimalus teenusest huvitatud ja selles osalemiseks võimelistele puuduva töövõimega erivajadustega tööealistele inimestele Eestis. Tagatud on vajalike abivahendite ja viipekeetõlgi teenuse kättesaadavus vähenenud töövõimega mitte töötavatele ja juba töötavatele tööealistele inimestele. Sotsiaalne rehabilitatsioon on tööealistele vähenenud töövõimega inimestele kättesaadav, paranenud on nende igapäevane toimetulek, mis võimaldab tööturule siseneda või tööturul osaleda.

1.2.3 TAT vajalikkuse põhjendus

Viimase 10 aasta jooksul on püsiva töövõimekaotusega inimeste arv ligi kahekordistunud; kui 2004. aastal oli töövõimetuspensionari saajaid 55 480, siis 2014. aastaks tõusis nende arv

¹ Kuna võrreldavad andmed hetkel puuduvad (sarnaseid teenuseid ei ole sihtrühmadele osutatud), siis selgitatakse baas- ja sihttase välja 30.11.2016

98 000-ni (ligi 10% tööealisest rahvastikust), kellest mehi oli 48,7% ja naisi 51,3%.² Praeguse skeemi jätkudes oleks 2020. aastal töövõimetuspensionäride arv ca 116 000, kulud töövõimetuspensionidele kasvaksid ca 1,65 korda ning töövõimetuspensionäride osakaal moodustaks tööealisest rahvastikust (vanuses 15-74 eluaastat) 14,5%. Puudega ja püsiva töövõimekaotusega inimesed on ühiskonnas üheks haavatavamaks sihtgrupiks, kelle igapäevane toimetulek sõltub suures määras tänasest töövõimetuspensionist ja puudetoetusest. Töövõimetuspensionist saajate arv kasvab kiiresti, ent süsteemist väljumine on madal.

Hõives osalemist toetavad meetmed (nt rehabilitatsioon, abivahendid) ei ole kättesaadavad ja töövõimetuspensionärid osalevad aktiivsetes meetmetes vähe. Tööealistest elanikkonnast vajab aastas keskmiselt 5000 inimest sotsiaalse rehabilitatsiooni teenust (sh keskmise puudega 1687 ja raske puudega 2251 inimest). Selleks, et valmistada ette töövõimekaoga ja/või keskmise ja raske puudega inimeste liikumist tööturule, on vajalik pakkuda neile sotsiaalse rehabilitatsiooni teenust. Sotsiaalse rehabilitatsiooni teenuse abil toetatakse inimese võimalikult iseseisvat elamist, võimetekohase hariduse ja tööks vajalike kompetentside omandamist ning eelduste loomist võimetekohasele tööle asumiseks.

Vähenenud töövõimega inimeste töötamise võimaluste suurendamiseks on vaja pakkuda toetavaid teenuseid. Kõrvalejäämine tööturult piirab võimalust elada terviklikku elu. Lisaks erivajadustega inimeste kaitstud töötamise keskustele on oluline toetada erivajadustega inimeste ühiskonda integreerimist avatud tööturul töötamise soodustamise kaudu.

Seoses töövõimereformiga luuakse terviklik töövõime hindamise ja toetamise süsteem, mis suurendab vähenenud töövõimega inimeste töötamise võimalusi ning pakub rohkem teenuseid. Uus lähenemine esitab tänastele töövõimetuspensionäridele kõrgemad aktiivsuse nõuded. Paljud seni tööturult eemal olnud inimesed suunatakse aktiivsetesse tööturumeetmetesse, mis mõjutab nende igapäevast elukorraldust ning tõstab tegutsemise osakaalu. See omakorda seab nõuded toetavatele teenustele, mis aitavad uuesti tööturule naasta, ning seab nõuded abivahenditele, mis peaksid looma tingimused teenustele suundumiseks ja maksimaalse tulemuse tagamiseks (nt tööalase rehabilitatsiooni teenus). Inimesed, kellel on olnud madalamad nõuded igapäevaselt kasutusel olevatele abivahenditele või kes on saanud hakkama ilma nendeta (kompenseerides abivahendeid vajavaid situatsioone näiteks kõrvalabi kasutamisega), vajavad pärast reformi teostumist oma igapäevase iseseisva toimetuleku tõstmiseks funktsionaalsuselt nõudlikumaid või eri tegevuste toetamiseks erinevaid abivahendeid. Arvestades, et Eestis on puudega isikute pikaajalise töötuse määr väga kõrge (2013. aasta andmetel oli 15–64-aastaste puudega isikute tööhõivemäär 23,5%)³, võib inimene enne tööturule sisenemist vajada mitmeid, sh ka pikemaajalisi sekkumisi.

Ühtlasi võib uus olukord mõjutada seniste abivahendite aktiivsustasemeid ja funktsionaalsuse nõudeid, mille järele vähem aktiivsema elukorralduse korral polnud vajadust. Näiteks erilisadega või erinevaks juhtumisviisiks (näpp, lõug) kohandatud elektrilised ratastoolid, kõrgema aktiivsusklassi proteesid ja muud abivahendid.

Erivajaduste inimeste tööturule jõudmise ja seal püsimise juures on oluline ka nende võime olla ülejäänud ühiskonnaga võrdselt informeeritud ja suhelda ilma takistusteta. Kuulmispuudega inimeste jaoks on esmaseks ja kõige olulisemaks puudest tulenevaks negatiivseks tagajärjeks suhtlemistakistus ümbritseva valdavalt kuuljatest koosneva keskkonnaga. Kuulmispuudega inimeste toetamiseks ja nende tööturul osalemise võimaluste parandamiseks on esmatähtis pakkuda neile vajalikke teenuseid, mis nende puudest tulenevaid kitsaskohti leevendavad. Sihtgrupi vajadusi katvate kvaliteetsete teenuste loomiseks ja arendamiseks luuakse esmalt kõiki võimalike kuulmispuudega inimestele

² Eesti Statistikaamet. <http://www.stat.ee/> 03.09.2014

³ Statistikaameti andmebaas <http://www.stat.ee/>

suunatud tõlkeliike (viipekeeletõlge, kirjutustõlge jne) kaardistav kontseptsioon, mille tulemuste alusel erinevaid tõlketeenuseid arendatakse ja piloteeritakse, et parandada kuulmispuudega inimeste võimalust olla ühiskonda sotsiaalselt kaasatud.

1.2.4 TAT eelarve

		Summa	Osakaal
1	ESF toetus	38 127 642.50	85 %
2	Riiklik kaasfinantseering	6 728 407.50	15 %
3	Omafinantseering	0	0
4	Programmi eelarve kokku	44 856 050	100 %

2. Tegevuste kirjeldused tulemuste saavutamiseks

2.1 Kaitstud töötamise teenuse välja arendamine ja osutamine, abivahendite kasutamise võimaldamine ning sotsiaalse rehabilitatsiooni teenuse pakkumine

2.1.1 Kaitstud töötamise teenuse välja arendamine ja osutamine

Kaitstud töötamise teenuse eesmärk on pakkuda isikule töötegemise võimalust kaitstud ja kohandatud töökeskkonnas ning tuge suundumisel tööturuteenustele või avatud tööturule.

Tegevus toetab põhimõtet tagada võimalus aktiivsuseks tööturul ka vähenenud töövõimega erivajadustega inimestele (antud peatükis edaspidi *klient*).

Enne teenuse osutamise algust 2016. aastal arendatakse 2015. aastal välja pikaajalise kaitstud töötamise teenuse mudel koos sihtgruppi huvitsid silmas pidava detailse teenusekirjeldusega. Viimase koostamisse kaasatakse ka potentsiaalsed teenuseosutajad. Lisaks koolitatakse otseselt teenuse osutamisega seotud Sotsiaalkindlustusameti (edaspidi SKA) personali, et nad oleksid kursis sihtgrupi vajaduste ja teenuse olemusega ning oleksid valmis pakkuma klientidele kvaliteetset teenust.

Potentsiaalsed kaitstud töötamise teenuse kliendid jõuavad SKA-sse järgmiselt:

1. Klient, kes läbib Töötukassa (edaspidi TK) töövõime hindamise on hinnatud töövõimeetuks (ja seega ei ole Töötukassa kaitstud töötamise sihtgrupp), saab SKA poolt pakutava kaitstud töötamise teenust puudutava informatsiooni TK juhtumikorraldajalt/klienditeenindajalt;
2. Kliendid, kes töötavad SKA töötamise toetamise teenusel, saavad üle minna SKA kaitstud töötamise teenusele;
3. SKA kliendile pakuvad kaitstud töötamise teenust puudutavad informatsiooni SKA juhtumikorraldajad/klienditeenindajad ning SKA koostööpartnerid;
4. Erihoolekandeteenuseid pakkuvate asutuste ja kohalike omavalitsuste sotsiaaltöötajaid/tegevusjuhendajaid teavitatakse SKA kaitstud töötamise teenuse olemasolust ning viimased saavad omakorda informeerida potentsiaalseid kliente teenuse saamise võimalusest.

Kaitstud töötamise teenust pakutakse selle jaoks spetsiaalselt loodud töökohtadel sobivas keskkonnas teenusepakkuja juures või kohandatud töökeskkonnas avatud tööturul. Kliendid teostavad allhanketöid ja valmistavad omatoodangut või pakuvad teenust. Klientidele sobivad tööülesanded valitakse vastavalt nende võimetele ja oskustele ning neile on tagatud tööalane juhendamine. Kliendi soovi ja eelduste korral hakatakse teda ette valmistama avatud tööturule siirdumiseks, pakkudes tuge töökoha leidmisel. Klient valib ise SKA juhtumikorraldajaga talle sobiva kaitstud töö teenuse osutaja nõuetele vastavate teenuse osutajate seast. Teenusel viibiva kliendi töösuutlikust ja vajadust teenusel jätkamise kohta hindab teenuse osutaja ning esitab hinnangu SKA-le koos enda poolse soovitusena isiku teenuse jätkamiseks või teenuse ümberhindamiseks.

Teenused on suunatud inimestele, kellel on tuvastatud puuduv või osaline töövõime, kes vajavad pikka ettevalmistust, et nad oleksid valmis liikuma avatud tööturule ning tulenevalt sellest võivad viibida kaitstud töötamise teenusel pikaajaliselt.

Kaitstud töö teenuse osutamine toimub kolmes etapis:

1. Hindamine – sisseelamise faas, töösuutlikkuse hindamine ning tööoskuste kujundamine 6 kuu jooksul. Hindamise etapil makstakse kliendile stipendiumi. Stipendiumi makstakse tööturuteenuste ja -toetuste seaduse § 35 alusel kehtestatud määras. Stipendiumi makstakse terve 6 kuulise hindamisperioodi vältel, juhul kui teenusel olev isik ei ole teenuse hindamisfaasi ajal tööle asunud. Klientidele makstakse sõidu- ja majutustoetust tööturuteenuste ja –toetuste seaduse § 37 alusel kehtestatud määras.
2. Kaitstud töö tingimustes töötamine – kliendi toetamine ja juhendamine kaitstud töötamise teenusel töötamisel.
3. Avatud tööturule siirdunud kliendi toetamine eesmärgiga säilitada kaitstud töötamise teenuse läbinud kliendi võimekus avatud tööturul töötamiseks. Tugiteenust avatud tööturul töötamiseks osutatakse teenuse kaks esimest etappi edukalt läbinud kliendile. Kolmanda etapi detailise sisu koostab SKA 2017. aastaks, võttes aluseks teenuseosutajate poolt 2016. aasta kohta esitatud teenuse osutamist kajastavad andmed, mille SKA poolne analüüs võimaldab viimasel kujundada klientide vajadusi arvestav teenuse mudel.

2.1.1.1 Sihtgrupp

Vähenenud töövõimega tööealised isikud (alates 16. eluaastast kuni vanaduspensionieani), kelle puhul on täidetud kõik alljärgnevad tingimused:

1. ta on võimeline tegema eesmärgipärast tööd keskmiselt 10 tundi nädalas I etapi lõpuks;
2. tal on kas raske, sügava või püsiva kuluga psüühikahäire, liitpuue, nägemispuue või on läbi elanud peaaugtrauma või ajukahjustust tekitava haiguse;
3. tal on tuvastatud puuduv töövõime töövõimetoetuse seaduse alusel või ta on tunnustatud osaliselt (80–90%) või täielikult (100%) töövõimetuks riikliku pensionikindlustuse seaduse (RPKS) alusel ;
4. ta ei saa samal ajal Töötukassa tähtjalise kaitstud töö teenust.

2.1.1.2 Tegevuse üldajaraam

01.03.2015 – 31.12.2020

2.1.1.3 Tegevuse elluviija

Sotsiaalkindlustusamet

2.1.2 Abivahendite kasutamise võimaldamine

Tegevus toetab tööealiste vähenenud töövõimega isikute võimalust vastata töövõime toetamise reformiga seatavatele aktiivsuse nõuetele. Abivahendite teenus on Sotsiaalkindlustusameti poolt pakutav teenus, kus pakutakse õigustatud isikutele tehniliste abivahendite (edaspidi *abivahend*) hankimisel riigi poolset toetust.

Abivahendite kasutamine võimaldab kõrvaldada erivajadusest tingitud takistusi töökoha saamisel, töötamisel ja igapäevaeluga toimetulemisel. Tegevuse käigus kompenseerib riik teenusepakkujale kliendi abivahendi lähtuvalt sotsiaalministri 14.12.2000 määrusest nr 79 „Tehniliste abivahendite taotlemise ja soodustingimustel eraldamise tingimused ja kord“ Teenusepakkuja tagab abivahendi sobitamise, kohandamise ning esmase kasutamise ja hooldamise õpetamise.

Tegevuse käigus on võimalik kujundada lähenemine, kus tööturul aktiivne inimene ei oleks kohustatud abivahendi saamiseks taotlema puuet või osalist töövõimet, vaid saab võimaluse abivahendi kasutamiseks tööturule sisenemise ja/või seal püsimise eesmärgil. Abivahendit on õigustatud saama isikud, kellele on väljastatud vastav arstitõend või kellele on koostatud rehabilitatsiooniplaan.

Teenuse kujundamise raames nähakse ette uute täna kehtiva abivahendite eraldamise süsteemis puuduvate abivahendite eraldamine, millel võib olla otsene mõju tööealise isiku toimetuleku tõusule⁴. See sisaldab muuhulgas võimalust otsida lähtuvalt inimeste vajadustest ka innovaatilisi abivahendi lahendusi väljastpoolt Eestit, mis piiratud eelarve tõttu varasemalt võimalik polnud (nt kõrgtehnoloogilised proteesid, iseronivad ratastoolid treppidel liikumiseks, ajas väga kiiresti arenevad arvuti- ja suhtlusabivahendid jm). Võttes arvesse eraldatavate abivahendite eeldatavat mahu ja funktsionaalsuse tõusu ning seeläbi ka suuremaid kulutusi, on riigil võimalik kujundada lisaks abivahendi eraldamise teenusele ka eelarve mudel, mis annab ülevaate tegelikust tööealise sihtrühma abivahendite vajadusest ning selleks vajalike rahaliste vahendite ulatust.

Uued lähenemised abivahendite kasutamise võimaldamisel ja uute abivahendite eraldamise eelarve mudelite kujundamise viisid on võimalikud lisaväljundid käesoleva tegevuse puhul, kus tegevuse käigus osutatava teenuse osutamisel kogutavate andmete põhjal saab teenust parema teenuse kvaliteedi ja vahendite eesmärgipärasema kasutamise eesmärgil ümber kujundada. Samas ei ole tegemist eraldi teenuse osutamise eesmärkidega ja sellest lähtuvalt ei ole seatud ka eraldi eesmärke ega määratud kindlaid tähtaegu.

2.1.2.1 Sihtgrupp

Tööealised vähenenud töövõimega isikud (alates 16. eluaastast kuni vanaduspensionieani), kes vajavad abivahendeid üldise võimekuse tõstmiseks ja toimetuleku toetamiseks, sh töötamist toetavate ja sotsiaalset toimetulekut toetavate funktsioonide tagamiseks

2.1.2.2 Tegevuse üldajaraam

01.01.2016 – 31.12.2020

2.1.2.3 Tegevuse elluviija

---

⁴ Sotsiaalministri määrust muudetakse vastavalt vajadusele.

2.1.3 Sotsiaalse rehabilitatsiooni teenuse osutamine

Sotsiaalse rehabilitatsiooni teenus on mõeldud eelkõige inimestele, kellel esineb korruga mitmeid erinevaid puudega seotud raskusi. Rehabilitatsiooni eesmärgiks on õpetada ja arendada inimese igapäevaelu oskusi, suurendada tema osalust ühiskonnaelus ja arendada eeldusi töövõime taastamiseks. Sotsiaalse rehabilitatsiooni teenus loob võimalused, et inimene saaks tööturule siseneda või tööhõives jätkata. Rehabilitatsiooniteenuse raames hinnatakse isiku rehabilitatsiooniteenuse vajadust, nõustatakse ja selgitatakse rehabilitatsiooniteenuse eesmärgi ja võimalusi. Tööealiste isikute puhul teostab esmase teenusevajaduse hindamise Sotsiaalkindlustusameti juhtumikorraldaja. Selle järgselt liiguvad kliendid teenusele juhtumikorraldaja poolt koostatud tegevuskava või varem koostatud programmi alusel, keerukamate juhtumite puhul koostatakse isiklik rehabilitatsiooniplaan rehabilitatsioonimeeskonna poolt. Teenuse käigus juhendatakse isikut, kuidas planeeritud tegevusi paremini ellu viia. Vastavalt isiku vajadusele osutatakse rehabilitatsiooniteenuseid kas individuaalselt, perele või grupile. Vajadusel viiakse läbi vahehindamisi ja hinnatakse rehabilitatsiooniprotsessi tulemuslikkust.

Rehabilitatsioon sisaldab mh järgmisi teenuseid: füsioteraapia, tegevusteraapia, loovteraapia, logopeediline abi, eripedagoogiline abi, kogemusnõustamine, psühholoogiline nõustamine, õenduslane nõustamine, sotsiaalnõustamine, arsti (sh psühhiaatri) nõustamine.

2.1.3.1 Sihtgrupp

Sotsiaalse rehabilitatsiooni teenuse sihtgrupp on isik, kes vastab osaliselt sotsiaalhoolekande seaduse § 59 lõikes 1 mõttes õigustatud isiku kriteeriumitele:

- 1) kes on tööealine (alates 16. eluaastast kuni vanaduspensionieani);
- 2) kellel ei ole tuvastatud sügav puue puuetega inimeste sotsiaaltoetuste seaduse § 2 tähenduses;
- 3) kes ei ole jäänud riikliku pensionikindlustuse seaduse §-s 9 sätestatud ennetähtaegsele vanaduspensionile;
- 4) kes ei saa päästeteenistuse seaduse §-s 19 sätestatud vanaduspensioni ootel oleva päästeteenistuja toetust;
- 5) kellele ei osutata tööalast rehabilitatsiooni teenust.

2.1.3.2 Tegevuse üldajaraam

01.05.2017– 31.12.2017

2.1.3.3 Tegevuse elluviija

Sotsiaalkindlustusamet

2.2 Kuulmispuudega inimestele suunatud tõlketeenuste arendamine ja pakkumine

Tegevuse eesmärk on suurendada vähenenud töövõimega kuulmispuudega (kurtide, vaegkuuljate ja hiliskurdistunute) inimestele suunatud tõlketeenuste valikut ja osutamist, mis soodustaksid ja toetaksid nende praegust töötamist avatud tööturul, võimalikku tööturule liikumist ning seal püsimist. Eestis on 2000 – 5000 isikut, kellel on kuulmispuue domineeriva

puudena või kuulmispuue liitpuude koosseisus⁵ ja nad vajavad regulaarselt tõlkide abi, kes vahendavad nende suhtlust kuuljatega kasutades selleks kliendile sobivat suhtlemissüsteemi.

Tegevuse käigus koostatakse esmalt kuulmispuudega inimestele tõlketeenuste pakkumise üldine kontseptsioon võimalike tõlkeliikide (viipekeeletoolge, kirjutustolge jne) ja tõlke vahendamise võimaluste (nt videotolge) üleselt, et hinnata tõlketeenuste rakendamise vajadusi ning võimalusi Eestis. Kaardistatakse ja analüüsitakse senist kuulmispuudega isikutele suunatud tõlketeenuste osutamise kogemust välismaal ja tuvastatakse võimalikud takistused ja probleemid teenuste levikul Eestis. Saadud tulemuste põhjal disainitakse sihtgrupile sobivad teenusemudelid, koostatakse kulumudelid, disainitakse ning piloteeritakse ja pakutakse teenuseid.

2.2.1 Sihtgrupp

Erivajadusega vähenenud töövõimega tööealised inimesed (16-aastane kuni vanaduspensioniealine).

2.2.2 Tegevuse üldajaraam

01.05.2015–31.12.2020

2.2.3 Tegevuse elluviija

Astangu Kutserehabilitatsiooni Keskus

2.3 Integreeritud, isikukeskse ja paindliku erihoolekandeteenuste süsteemi piloteerimine

Tegevuse eesmärgiks on piloteerida erihoolekandeteenuste disainiprotsessi käigus välja töötatud uut erihoolekandeteenuste süsteemi. Pilootprojekti käigus katsetatakse vähenenud või puuduva töövõimega psüühilise erivajadustega inimeste toimetulekut toetavate integreeritud, isikukesksete ja paindlike toetusmeetmete ning teenuste süsteemi mudelit (edaspidi *meetmete ja teenuste süsteemi mudel*), sh individuaalse eelarve kasutamise võimalikkust. Meetmete ja teenuste süsteemi mudeli eesmärgiks on toetada vähenenud või puuduva töövõimega psüühilise erivajadustega inimeste ühiskonnas osalemist, sh tööturuteenuste sisenemist, teenuste kasutamist ja võimetekohast tööhõives osalemist.

Pilootprojekti põhjal kogutakse tagasisidet ning analüüsitakse meetmete ja teenuste süsteemi mudeli kasutajate kogemust. Piloteerimise käigus kogutava tagasiside ja kasutajakogemuse tulemuste põhjal tehakse vajalikke parandusi ja täiendusi meetmete ja teenuste süsteemi mudeli lahendustele enne selle rakendamist teenust vajavatele klientidele.

2.3.1 Sihtgrupp

Tööealised raske, sügava või püsiva kuluga psüühilise erivajadusega inimesed (16-aastane kuni vanaduspensioniealine), välja arvatud dementsuse diagnoosi ja põhidiagnoosiga alkoholisõltlased, ning

1. kes on teenusele sisenemise ajal erihoolekandeteenustel, kuid nende abivajadus võib olla muutunud (nt vajavad vähesema toetusega teenust) või
2. kes veel ei kasuta erihoolekandeteenuseid, kuid on SKAs teenuse järjekorras või

---

⁵ Sotsiaalkindlustusameti registri andmed ning Sotsiaalministeeriumi arvutused.

3. kes kohaliku omavalitsuse sotsiaaltöötaja või SKA juhtumikorraldaja hinnangul vajavad toimetulekuks ning ühiskonnas osalemiseks või tööturule sisenemiseks toetavaid integreeritud teenuseid.

2.3.2 Tegevuse üldajaraam

01.01.2017–31.12.2018

2.3.3 Tegevuse elluviija

Sotsiaalkindlustusamet

3. Näitajad

Näitajad	Näitaja nimetus (viide TAT punktile, missugusest tegevusest kujuneb)	Algtase	Sihttase (2018)	Sihttase (2023)	Selgitus
Rakenduskava väljundnäitaja (TAT tulemusnäitaja)	Osalise tööväimega inimesed, kes on saanud tööväime reformi vahendusel teenuseid	0	18 877 (meetmes kokku 31 420)	23 122 (meetmes kokku 54 181)	Tegevuste 2.1, 2.2 ja 2.3 tulemusnäitajad. Näitaja täitmise panustab lisaks käesolevale TAT-le Eesti Töötukassa poolt elluviidav meetme tegevuse 3.1.1 TAT.
TAT spetsiifilised väljundnäitajad	Tegevus 2.1 Kaitstud töötamise teenuse välja arendamine ja osutamine, abivahendite kasutamise võimaldamine ning sotsiaalse rehabilitatsiooni teenuse pakkumine				
Väljundnäitaja	Osalise tööväimega inimesed ⁶ , kes on saanud tööväime reformi vahendusel teenuseid	0	18 877	23 122	Panustab otseselt rakenduskava väljundnäitajasse
TAT spetsiifiline väljundnäitaja	Tegevus 2.2 Kuulmispuudega inimestele suunatud tõlketeenuste arendamine ja pakkumine				
Väljundinäitaja	välja töötatud tõlketeenuse kontseptsioonide arv	0	1	1	Panustab kaudselt rakenduskava väljundnäitajasse
Väljundinäitaja	Osutatud tõlketeenuste tundide arv	0	4000	x ⁷	Panustab kaudselt rakenduskava väljundnäitajasse
TAT spetsiifiline väljundnäitaja	Tegevus 2.3 Uue integreeritud, isikukeskse ja paindliku erihoolekandeteenuste süsteemi piloteerimine				

⁶ Osalise tööväimega inimesed – nii väljund- kui ka tulemusnäitaja puhul loendatakse kõik nimetatud tegevustes osalejad, k.a puuduva tööväimega inimesed

⁷ Sihttase selgitatakse välja peale analüüside valmistamist

Väljundinäitaja	Osalise töövõimega inimesed ⁸ , kes on saanud töövõime reformi vahendusel teenuseid	0	40	40	Panustab otseselt rakenduskava väljundnäitajasse
TAT spetsiifilised tulemusnäitajad	Tegevused 2.1 , 2.2 ja 2.3				
Tulemusnäitaja	Töötavad inimesed, kelle töövõimet hinnati osaliseks ⁶ ning kes on säilitanud oma töökoha 12. kuu möödumisel peale hindamist ⁹	0	x	x	Panustab otseselt rakenduskava tulemusnäitajasse
Tulemusnäitaja	Mittetöötavad inimesed, kelle töövõimet hinnati osaliseks ⁶ ning kes on liikunud hõivesse 12. kuu möödumisel peale hindamist ¹⁰	0	x	x	Panustab otseselt rakenduskava tulemusnäitajasse

4. TAT mõju läbivatele teemadele

TAT mõjutab (märkida ristiga, nii jah“ kui „ei“ vastuse korral tuleb selgituses vastust argumenteeritult põhjendada):

Regionaalareng jah ei

TAT edukas elluviimine toetab kõigi Eesti piirkondades ühtlasemat arengut. See on eelduseks eri regioonide arengueelduste ärakasutamiseks ja ühtlasemaks arenguks, kus inimestel on igas toimepiirkonnas kättesaadavad teenused ja enda rakendamise võimalused. TAT tegevused aitavad rakendada vähenenud ja puuduva töövõimega isikutel, kellel seni on tööturul osalemine olnud raskendatud või on see võimalus üldse puudunud. Suureneb eri piirkondade majanduslik ja sotsiaalne toimetuleku võime ja väheneb inimeste mitteaktiivsus tööturul.

Keskkonnahoid ja kliima jah ei

TAT tegevuste elluviimisega ei kaasne otsest mõju keskkonnahoiu ja kliima eesmärgile, kui lähtuda perioodi 2014-2020 Euroopa Liidu vahendite kasutamise partnerlusleppe ja

⁸ Osalise töövõimega inimesed – nii väljund- kui ka tulemusnäitaja puhul loendatakse kõik nimetatud tegevustes osalejad, k.a puuduva töövõimega inimesed

⁹ Kuna võrreldavad andmed hetkel puuduvad (sarnaseid teenuseid ei ole sihtrühmadele osutatud), siis selgitatakse baas- ja sihttase välja 30.11.2016.

¹⁰ Kuna võrreldavad andmed hetkel puuduvad (sarnaseid teenuseid ei ole sihtrühmadele osutatud), siis selgitatakse baas- ja sihttase välja 30.11.2016.

ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) aruandest¹¹.

Infoühiskond jah ei

TAT toetab eesmärki IKT potentsiaali nutikas kasutamine Eesti strateegiliste eesmärkide saavutamiseks. TAT tegevuste rakendamine toetab infotehnoloogia võimaluste kasutamist teenuste osutamisel. TAT alusel osutatakse viipekeele videotõlke teenust, mis võimaldab kuulmispuudega isikutel teenust saada IKT poolt pakutavate lahenduste vahendusel.

Riigivalitsemine jah ei

TAT toetab tõhusa ja tervikliku riigivalitsemise edendamise eesmärki, toetades erivajadustega inimeste süveneva tööturul kõrvalejäämise protsessi peatamist. Täna rakendatakse töövõimetutele inimestele üksnes passiivseid meetmeid hüvitiste ja soodustuste näol. Uues töövõime toetamise süsteemis suunatakse tähelepanu sellele, mida vähenenud töövõimega isikud on suutelised tegema ning aidatakse neil leida sobivat tööd. Seeläbi suureneb tööjõus osalemise määr ja suureneb riigi maksutulu.

5) Võrdsed võimalused¹²

Sooline võrdsus (kas TAT lõpptulemus mõjutab meeste ja naiste olukorda ühiskonnas)¹³ jah ei

TAT sisaldab tegevusi, mis panustavad otseselt soolise võrdõiguslikkuse edendamisse

jah ei

TAT panustab soolise võrdõiguslikkuse edendamisse läbi sooküsimuste lõimimise¹⁴ TAT ettevalmistamisse, rakendamisse ja seiresse

jah ei

Abivahendite ja kaitstud töötamise vajaduses on selged soospetsiifilised, osaliselt bioloogiliselt determineeritud jooned, mida TAT tegevuste kavandamisel on arvesse võetud.

Võrdne kohtlemine

jah ei

Kuna TAT on oma loomult orienteeritud võrdsete võimaluste loomisele, on see tervikuna võrdset kohtlemist toetav.

TAT elluviimine aitab kaasa võrdsete võimaluste tagamisele ühiskonnas, toetades seega sidusa ja jätkusuutliku ühiskonna kujunemist. Tegevused on suunatud tööturul nõrgemas positsioonis või tööturul kõrvale jäänud sihtrühmade toetamiseks, sõltumata nende soost, rassist või rahvuslikust kuuluvusest; usutunnistusest või veendumusest või seksuaalsest sättumusest. Puuduva töövõimega inimestele pakutakse võimalust töötamiseks neile sobivas keskkonnas ja nende vajadustele vastavatel tingimustel. Tehniliste abivahendite kasutamine võimaldab kõrvaldada erivajadusest tingitud takistusi töökoha saamisel ja töötamisel.

¹¹ [Euroopa Liidu vahendite kasutamise partnerlusleppe ja ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava keskkonnamõju strateegilise hindamise \(KSH\) aruanne](#)

¹² Euroopa parlamendi ja Nõukogu määrus (EL) nr 1303/2013 17. detsember 2013 artikkel 7. Meeste ja naiste võrdõiguslikkuse edendamine ja mittediskrimineerimine.

¹³ Soolise võrdsuse tagamine tähendab naiste ja meeste võrdseid õigusi, kohustusi, võimalusi ja vastutust kõikides eluvaldkondades. Kõik poliitika, mis lõpptulemusena mõjutavad inimeste olukorda ühiskonnas, mõjutavad sh ka naisi ja mehi.

¹⁴ TAT ettevalmistamisel, rakendamisel ja seires võetakse arvesse naiste ja meeste erinevat olukorda ja vajadusi ning hinnatakse mõju naiste ja meeste sotsiaal-majanduslikule olukorrale ühiskonnas selleks, et tagada ühtmoodi kasu nii naistele kui meestele ning kaotada ebavõrdsus.

5. Seos prioriteetse suuna teiste meetmete, TAT-de ja avatud taotlusvoorudega

TAT tegevused osa terviklikust mõjust tööturule koos teiste prioriteetse suuna meetmete ja TAT-dega

Sotsiaalministeeriumi elluviidav TAT „Töövõime süsteemi toetavad tegevused“ – TAT täiendavad teineteist kuna käesoleva TAT-ga planeeritud tegevustesse sisenevad järk-järgult samuti uue süsteemi järgi hinnatud inimesed enne nende teenusele suunamist või neile teenuse osutamist. Töövõime süsteemi toetavad tegevused peavad looma toimiva süsteemi, mille abil on võimalik inimeste töövõimet hinnata ning lähtuvalt sellest neile vajalikke teenuseid osutada.

Töötukassa elluviidav TAT „Tööturuteenuste osutamine töövõime reformi sihtrühmale“ – käesolev TAT täiendab töövõime reformi sihtrühmale mõeldud tööturuteenuste TAT, mille kaudu arendatakse, juurutatakse ja osutatakse sihtgrupile täiendavaid teenuseid, aitamaks töökohta säilitada või uut tööd leida. Kaitstud töötamise teenuse pakkumine käesolevas TAT-s raames elluviidavate tegevuste võimaldab töölaadsete tegevustega hõivatud olla ka täielikult puuduva töövõimega inimestel. Abivahendite eraldamine suurendab vähenenud töövõimega inimeste hakkama saamist nii töökoha väliselt kui ka töökohal viibides. Tõlketeenuse arendamine suurendab kuulmispuudega inimestel võimalusi tööturul osalemiseks.

Tööinspektsiooni elluviidav TAT „Töövõimet hoidva ja säästva töökeskkonna arendamine“ – nimetatud TAT eesmärgiks on tööandjate ja töötajate teavitamise töövõime hoidmise ja säilitamise võimalustest ning nende toetamine töökeskkonna edendamisel läbi teavitus-, nõustamis-, koolitus- ja kaasamistegevuste. Tööandjatele suunatud tegevused on vajalikud, sest neil on reformi tulemuste saavutamiseks kanda oluline roll.

Seos sama suuna teiste meetmetega:

Meede 2.2 „Tööturul osalemist toetavad hoolekandeteenused“ – abivahendite vajaduse hindamist viiakse läbi vastavalt nimetatud meetme raames loodava abivahendite vajadusepõhise hindamise instrumendile, mis töötatakse välja koos selle kasutamist hõlbustava IT-lahendusega. Meetme raames arendatakse ja kujundatakse ümber erihoolekandeteenused ja –teenuste süsteem lähtudes psüühilise erivajadusega täisealiste inimeste ja nende lähedaste vajadustest ning korraldada teenuseosutamist efektiivsemalt ja paindlikumalt. Teenuse disaini meetodikat kasutades töötatakse välja isikukesksed, paindlikud ja teiste sidussüsteemidega sobituvad lahendused erihoolekandeteenuste kogukonnakeskseks ja efektiivsemaks osutamiseks, toetamaks psüühiliste erivajadustega inimeste ja nende pereliikmete osalemist ühiskonnas ning võimaldamaks ennetada isikute vajadust institutsionaalsete teenusvormide järele.

Käesoleva meetme raames elluviidavad avatud taotlusvooru tegevused on suunatud tööandjatele suurendamiseks nende teadmisi ja valmisolekut võtta tööle vähenenud töövõimega inimesi.

6. Seos valdkondlike arengukavadega

Euroopa 2020 on Euroopa Liidu strateegia, mille eesmärk on aidata EL liikmesriikidel majanduskriisist tugevamana väljuda ja muuta EL aruka, jätkusuutliku ja kaasava majandusega liiduks, kus on kõrge tööhõive, tootlikkuse ja sotsiaalse ühtekuuluvuse tase. Sellest tulenevalt on üheks viiest seatud eesmärgiks, et aastaks 2020 on 75 % elanikkonnast vanuses 20–64 aastat tööga hõivatud.

Konkurentsikava Eesti 2020 kaks kesket eesmärki on Eesti tootlikkuse ja tööhõive tõstmine. Lähiaastate peamine fookus on hariduse ja tööhõive valdkonnal rõhuasetusega pikaajaliste ja noorte töötute tööturule integreerimisel ning oskuste arendamisel.

Käesolev TAT on suunatud tööturul osalemise tõstmisele erivajadustega sihtrühmade seas.

Sotsiaalministeeriumi valitsemisala arengukava aastateks 2014–2017 näeb ette tegeleda hoolekandeteenuste ja sotsiaaltoetuste vajadustepõhise kättesaadavuse, hoolekandeteenuste kvaliteedi ja klientide parema teadlikkuse tagamise ning hoolekandeteenuste jätkusuutlikkuse ja efektiivsusega.

7. TAT rakendamine

7.1 Toetuse saaja kohustused

Toetuse saajale kohalduvad lisaks käesolevas TAT-s sätestatud struktuuritoetuse seaduse §-des 24 ja 26 ning struktuuritoetuse seaduse alusel kehtestatud õigusaktides toetuse saajale sätestatud kohustused. Ühtlasi on toetuse saaja kohustatud:

7.1.1 esitama rakendusasutusele (edaspidi *RA*) TAT järgmis(t)e eelarveaasta(te) tegevuste detailse kirjelduse (lisa 1 vorm A) ja sellele vastava eelarve kulukohtade lõikes (lisa 1 vorm B) kinnitamiseks jooksva aasta 1. novembriks;

7.1.2 esitama punktis 7.1.1 nimetatud dokumendid peale nende kinnitamist 5 tööpäeva jooksul rakendusüksusele (edaspidi *RÜ*);

7.1.3 esitama *RA* nõudmisel TAT eelarve jagunemise aastate ja eelarveartiklite lõikes;

7.1.4 rakendama TAT vastavalt kinnitatud detailsele tegevuste kirjeldusele ja eelarvele;

7.1.5 esitama *RA*-le TAT eelarve täitmise aruande iga kuu 10. kuupäevaks eelmise kuu kohta *RA* poolt välja töötatud vormil;

7.1.6 esitama *RÜ*-le järgneva eelarveaasta väljamaksete prognoosi 10. detsembriks või 10 tööpäeva jooksul peale lisa 1 vormi A ja vormi B kinnitamist, kui muudatuse tulemusel muutub eelnev väljamaksete prognoos. Esimese eelarveaasta väljamaksete prognoosi esitama 15 tööpäeva jooksul TAT kinnitamisest;

7.1.7 esitama korrigeeritud prognoosi järele jäänud eelarveaasta osas kui punktis 7.3 nimetatud maksetaotlus erineb rohkem kui $\frac{1}{4}$ võrra punktis 7.1.6 esitatud prognoosist;

7.2 Kulude abikõlblikkus

7.2.1 Kulu on abikõlblik, kui see on põhjendatud, tekib vastavalt Vabariigi Valitsuse 1. septembri 2014. a määruse nr 143 „Perioodi 2014–2020 struktuuritoetusest hüvitatavate kulude abikõlblikuks lugemise, toetuse maksmise ning finantskorrektsioonide tegemise tingimused ja kord“ (edaspidi *ühendmäärus*) § 2 lõigetele 3 ja 4 ning makstakse vastavalt lõikele 5 ning on kooskõlas Euroopa Liidu ja Eesti õigusega.

7.2.2 Abikõlblikeks kuludeks loetakse käesolevas TAT-s nimetatud tegevuste elluviimiseks vajalikud kulud, mis vastavad ühendmääruses ning käesolevas TAT-s sätestatud tingimustele.

7.2.3 Sealhulgas on abikõlblikud kulud:

7.2.3.1 TAT elluviimisega seotud otsesed personalikulud vastavalt ühendmääruse § 3 lõike 1 punktidele 1–4 ja lõikele 4;

7.2.3.2 TAT kaudsed kulud 15% ühtse määra alusel arvestatuna ühendmääruse § 3 lõike 1 punktides 1–4 ja lõikes 4 nimetatud otsestest personalikuludest. TAT kaudseteks kuludeks loetakse ühendmääruse § 9 lõikes 5 nimetatud TAT üldkulud ning § 9 lõikes 6 nimetatud tegevuste tegemisel tekkivad personalikulud;

7.2.3.3 TAT juhtimisega seotud muud kulud, sh koolitus- ja lähetuskulud;

7.2.3.4 TAT punktis 2.1.1 nimetatud sihtgrupile kaitstud töö teenuse I etapis makstav stipendium tööturuteenuste- ja toetuste seaduse § 35 lõike 6 alusel kehtestatud määras arvestades lõikes 3¹ toodud tingimusi;

7.2.3.5 TAT punktis 2.1.1 nimetatud sihtgrupile kaitstud töö teenuse I etapis makstav sõidu- ja majutustoetus tööturuteenuste- ja toetuste seaduse § 37 lõike 5 alusel kehtestatud määras arvestades lõikes 2 toodud tingimusi;

7.2.3.6 TAT punktis 2.1.2 nimetatud sihtgrupile abivahendi eraldamine sotsiaalhoolekande seaduse § 12 lõike 2 alusel kehtestatud sotsiaalministri määrusest lähtuvalt.

7.2.3.7 TAT punktis 2.1.3.1 nimetatud sihtgrupile sotsiaalse rehabilitatsiooni teenuse osutamine sotsiaalhoolekande seaduse § 57 ja § 58 alusel kehtestatud valdkonna eest vastutava ministri määrusest lähtuvalt.

7.2.4 Lisaks ühendmääruse §-s 4 nimetatud kuludele on TAT raames mitteabikõlblikud järgmised kulud:

7.2.4.1 hoonestatud ja hoonestamata maa, kinnisvara ja mootorsõiduki ost;

7.2.4.2 väliskoolituse ja –lähetuskulud väljaspool Euroopa Liidu liikmesriike;

7.2.4.2 päevaraha ja mootorsõiduki kasutamise kulu osas, mis ületab vastavates õigusaktides kehtestatud maksustamisele mittekuuluvat piirmäära.

7.3 Toetuse maksmine

7.3.1 Toetuse maksmine toimub vastavalt struktuuritoetuse seaduse §-dele 28–30 ja selle alusel kehtestatud õigusaktidele. Lihtsustatud hüvitamisviiside alusel toetuse väljamaksmisel kulu tegelikku maksumust ei tõendata ega kontrollita.

7.3.2 Toetust makstakse ühendmääruse § 14 lõike 1 punkti 1 alusel.

7.3.3 Enne esimese maksetaotluse esitamist peab toetuse saaja esitama RÜ-le:

7.3.3.1 väljavõtte oma raamatupidamise sise-eeskirjast, milles on kirjeldatud, kuidas TAT kulusid ja tasumist eristatakse raamatupidamises muudest TAT rakendaja kuludest;

7.3.3.2 koopia riigihangete läbiviimise korrast asutuses;

7.3.3.3 lühikirjelduse TAT rakendamise seotud dokumentide algatamise, viseerimise ja kinnitamise kohta ning vajadusel allkirjaõigusliku isiku poolt edasivolitatud õiguste korral vastavad volituste koopiad.

7.3.4 Punktis 7.3.3 nimetatud dokumente ei pea esitama kui toetuse saaja on varasemate TAT rakendamisel nimetatud dokumendid esitanud ja neid ei ole enne uue TAT rakendamist muudetud. Toetuse saaja esitab RÜ-le sellekohase kirjaliku kinnituse.

7.3.5 Maksetaotlusi võib esitada mitte harvem kui kord kvartalis ja mitte tihedamini kui kord kuus. Kui makstud abikõlblike kulude maksumus on riigihanke piirmääraga võrdne või seda ületav, siis esitatakse maksetaotlus kord kuus. Maksetaotluse menetlusaeg on kuni 90 kalendripäeva.

7.3.6 Toetus makstakse toetuse saajale välja ühendmääruses kehtestatud korras rakendusüksusele esitatud maksetaotluse alusel struktuuritoetuse registri kaudu registris oleval vormil.

7.3.7 Projekti kaudsed kulud makstakse välja arvestatuna 15% projekti abikõlblikest otsestest personalikuludest.

7.3.8 Toetus makstakse välja vastavalt TATis nimetatud toetuse osakaalule abikõlblikest kuludest ja mitte rohkem, kui määratud toetuse summa.

7.3.9 RÜ-l on õigus peatada maksetaotluse menetlemine osaliselt või täielikult, kui:

7.3.9.1 maksetaotluses esineb puudusi;

7.3.9.2 toetuse kasutamisega seotud kohustus on täitmata;

7.3.9.3 kulu abikõlblikkus ei ole üheselt selge;

7.3.9.4 ilmnunud asjaolude põhjal on kahtlus, et toetuse saaja ei suuda viia ettenähtud ajaks TAT ellu või saavutada kavandatud tulemust;

7.3.9.5 maksetaotlusega taotletavat toetuse summat on võimalik struktuuritoetuse seaduse § 48 lõike 3 kohaselt tasaarveldada struktuuritoetuse seaduse § 30 lõigete 5 ja 6 alusel väljamaksmisele mittekuuluva või finantskorrektsiooni otsuse kavandis nimetatud tagasimaksmisele kuuluva toetusega.

7.3.10 Kui maksetaotluse kontrollimisel ilmneb, et toetuse saajal on täitmata maksetaotluses nimetatud kuluga seotud kohustus või nõue või maksetaotluses esineb puudus, mida on võimalik kõrvaldada rakendusüksuse määratud tähtaja jooksul, siis võib rakendusüksus määrata kohustuse ja nõude täitmiseks ning puuduse kõrvaldamiseks uue tähtaja. Kui puudus kõrvaldatakse või kohustus või nõue täidetakse määratud tähtaja jooksul, loetakse, et maksetaotlus on esitatud puudusteta ja kohustus või nõue on täidetud.

7.3.11 Korraldusasutus võib kontrollida kulude abikõlblikkust, sealjuures kulu abikõlblikuks lugemise aluseks olevat teavet, dokumente ja muid tõendeid. Korraldusasutus võib kohustada rakendusüksust peatama maksetaotluse menetluse osaliselt või täielikult struktuuritoetuse § 30 lõikes 4 nimetatud juhtudel.

7.3.12 Korraldusasutus keelab rakendusüksusel toetuse väljamaksmise, kui kulu ei ole abikõlblik. Korraldusasutus võib keelata toetuse maksmise struktuuritoetuse seaduse § 30 lõikes 6 nimetatud juhtudel.

7.3.13 Viimane maksetaotlus esitatakse hiljemalt koos TAT lõpparuandega. Viimane väljamakse tehakse pärast lõpparuande kinnitamist RA poolt.

7.4. TAT muutmine

7.4.1 Kui ilmneb vajadus TAT tegevuste, tulemuste, eelarve, näitajate või TAT abikõlblikkuse perioodi muutmiseks, esitab toetuse saaja RA-le põhjendatud taotluse.

7.4.2 RA vaatab punktis 7.4.1 viidatud muudatuse taotluse läbi 25 tööpäeva jooksul alates taotluse kättesaamisest ja teeb otsuse TAT muutmise taotluse osas peale punktis 7.4.4 nimetatud RÜ poolt edastatud ettepanekut ja punktis 7.4.8 nimetatud kooskõlastamist.

7.4.3 Puuduste esinemisel annab RA toetuse saajale tähtaja puuduste kõrvaldamiseks. Taotluse menetlemise tähtaega võib pikendada puuduste kõrvaldamiseks ettenähtud tähtaja võrra.

7.4.4 RA edastab muutmise taotluse peale läbi vaatamist arvamuse avaldamiseks RÜ-le. RÜ-l on õigus teha muudatuste kohta ettepanekuid. RÜ esitatavate ettepanekute tähtaeg kooskõlastatakse RA-ga muudatuste sisust ja ulatusest lähtuvalt.

7.4.5 RÜ võib toetuse saajale või RA-le teha ettepanekuid TAT eelarve muutmiseks, kui TAT seirearuandes esitatud andmetest või muudest asjaoludest selgub, et muudatuste tegemine on vajalik TAT eduka elluviimise tagamiseks.

7.4.6 TAT muutmist ei saa taotleda sagedamini kui korra 6 kuu jooksul, välja arvatud juhul, kui on olemas RA ja RÜ nõusolek.

7.4.7 RA võib muuta TAT, kui selgub, et muudatuste tegemine on vajalik TAT edukaks elluviimiseks või toetuse saajal ei ole toetuse kasutamist ettenähtud tingimustel võimalik jätkata. Kui TAT rakendamisel on kalendriaasta lõpu seisuga tekkinud eelarveliste vahendite jääk, on RA-l õigus vähendada TAT kogueelarvet kalendriaasta kasutamata jäänud eelarve summa ulatuses.

7.4.8 TAT muutmise koostööd tehakse korraldusasutusega, valdkondlikku komisjoni kuuluva rakendusametiga ning teiste rakendusametitega, kes vastutavad sama prioriteetse suuna meetme, meetme tegevuse või meetme tegevuste kogumi rakendamise eest.

7.4.9 TAT muutmiseks punkti 7.4.1 tähenduses ei loeta:

7.4.9.1 punktis 7.1.1 nimetatud järgmis(t)e eelarveaasta(te) tegevuste kirjelduse ja sellele vastava eelarve kulukohtade lõikes (edaspidi tegevuste kirjeldus ja eelarve) esitamist;

7.4.9.2 lisa 1 vormis B näidatud toetuse ja riikliku kaasfinantseringu muutmist aastate lõikes tingimusel, et TAT kogutoetuse summa ja määr ei muutu.

7.4.10 RA vaatab tegevuste kirjelduse ja eelarve läbi 20 tööpäeva jooksul ning puuduste mitteesinemisel esitab punkti 7.4.8 kohaselt koostööd tehmisele. Peale koostööd tehmise esitab RA tegevuste kirjelduse ja eelarve ministrile kinnitamiseks.

7.4.11 Puuduste esinemisel tegevuste kirjelduses ja/või eelarves annab RA toetuse saajale tähtaja puuduste kõrvaldamiseks. Tegevuste kirjelduse ja/või eelarve menetlemise tähtaega võib pikendada puuduste kõrvaldamiseks ettenähtud tähtaja võrra.

7.4.12 Eelnevalt RA-ga kirjalikult koostööd tehades, ei eelda TAT muutmist konkreetse aasta/aastate vastavale tegevuskavale kinnitatud eelarve muutmise tingimusel, et TAT kogutoetuse summa ja osakaal finantsallikates ei muutu, kui:

7.4.12.1 kinnitatud eelarve kuluridasid ei muudeta ühe kalendriaasta jooksul kumulatiivselt rohkem kui 15% ja

7.4.12.2 muudatuste summa ei ületa ühe kalendriaasta jooksul kumulatiivselt 10 000 eurot;

7.4.13 Peale punktis 7.4.12 nimetatud muudatuste koostööd tehmist esitab toetuse saaja 5 tööpäeva jooksul muudetud eelarve koos RA koostööd tehmisega RÜ-le.

7.5 Toetuse kasutamisega seotud teabe ja seirearuannete esitamine

7.5.1 TAT elluvija esitab RÜ-le TAT vahearuanne koos lisadega struktuuritoetuste registri (edaspidi *register*) vahendusel üldjuhul iga aasta 20. jaanuariks ja 15. juuliks. Kui registri töös esineb tehniline viga, mis takistab aruande tähtaegset esitamist, loetakse aruande esitamise tähtajaks järgmine tööpäev peale vea kõrvaldamist. Juhul kui TAT tegevuste alguse ja esimese vahearuanne esitamise tähtpäeva vahe on vähem kui neli kuud, esitatakse vahearuanne järgmiseks tähtpäevaks.

7.5.2 TAT elluvija esitab RÜ-le TAT lõpparuande registri vahendusel 45 päeva jooksul alates TAT abikõlblikkuse perioodi lõppkuupäevast. Kui registri töös esineb tehniline viga, mis takistab lõpparuande tähtaegset esitamist, loetakse lõpparuande esitamise tähtajaks järgmine tööpäev peale vea kõrvaldamist.

7.5.3 Juhul kui vahearuande ja lõpparuande esitamise vahe on vähem kui kuus kuud, esitatakse vaid lõpparuanne.

7.5.4 RÜ kontrollib 20 tööpäeva jooksul vahe- või lõpparuande (edaspidi koos seirearuanne) laekumisest, kas TAT seirearuanne on vormikohane ja nõuetekohaselt täidetud.

7.5.5 Juhul kui vahearuanDES puudusi ei esine, kinnitab RÜ TAT vahearuande.

7.5.6 Juhul kui lõpparuandes puudusi ei esine, kooskõlastab RÜ lõpparuande ja teavitab 5 tööpäeva jooksul RA-d. RA teavitab lõpparuande kinnitamisest viivitamatult RÜ-d kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis. Kui lõpparuanne on esitatud elektrooniliselt digitaalselt allkirjastatult, siis edastab RÜ lõpparuande 5 tööpäeva jooksul RA-le kinnitamiseks.

7.5.7 Puuduste esinemisel vahearuanDES annab RÜ toetuse saajale vähemalt 10 tööpäeva puuduste kõrvaldamiseks ning RÜ kinnitab TAT vahearuande 5 tööpäeva jooksul peale puuduste kõrvaldamist.

7.5.8 Puuduste esinemisel lõpparuandes annab RÜ TAT elluviijale vähemalt 10 tööpäeva puuduste kõrvaldamiseks ning teavitab 5 tööpäeva jooksul peale puuduste kõrvaldamist RA-d. RA teavitab lõpparuande kinnitamisest viivitamatult RÜ-d kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis. Kui lõpparuanne on esitatud elektrooniliselt digitaalselt allkirjastatult, siis edastab RÜ lõpparuande 5 tööpäeva jooksul peale puuduste kõrvaldamist RA-le kinnitamiseks.

7.5.9 Kui RA-le esitatud lõpparuandes esineb puudusi teavitab RA sellest RÜ-d ja edasine lõpparuande menetlemine toimub vastavalt p-le 7.5.9.

7.5.10 TAT seirearuandes peab olema kajastatud vähemalt järgmine informatsioon:

7.5.10.1 andmed TAT kohta (nimetus, tunnusnumber, toetuse saaja ja partneri(te) nimed, abikõlblikkuse periood jne);

7.5.10.2 ülevaade TAT tegevuste elluviimisest (kumulatiivselt);

7.5.10.3 näitajate täitmine (kumulatiivselt);

7.5.10.4 hinnang TAT tulemuslikkusele ja püstitatud eesmärkide saavutamisele;

7.5.10.5 TAT mõju läbivatele teemadele;

7.5.10.6 toetuse saaja hinnang partnerluse toimimisele (täidetakse juhul, kui TAT tegevuste elluviimise on kaasatud partner).

7.6 Finantskorrektsioonid

7.6.1 Finantskorrektsioone teeb RÜ vastavalt struktuuritoetuse seaduse §-dele 45-47.

7.6.2 Toetuse tagasimaskmine toimub vastavalt struktuurotoetuse seaduse §-dele 48-49.

7.7 Partneri kohustused

Lisaks struktuuritoetuse seaduse §-s 25 nimetatud kohustustele on partner kohustatud:

- 1) esitama toetuse saaja nõudmisel punktis 7.3.3 nimetatud partneri organisatsiooni dokumendid;
- 2) edastama toetuse saajale seirearuande koostamiseks vajalikku informatsiooni.

8. Riskide hindamine

Risk	Tegevus riskide maandamiseks
------	------------------------------

Pole piisavalt tegevuste teenuseosutajaid kohalikul tasandil	TAT käivitumisest teavitatakse varakult potentsiaalseid partnereid. Ettevalmistavat koostööd tehakse teenuseosutajatega üle riigi, et teenuseturgu võimalikult laialdaselt ette valmistada
Tööturul eemal olevate puuduva töövõimega isikute madal valmisolek ja motivatsioon teenusele sisenemiseks	Puuduva töövõimega isikutega tegelevad juhtumikorraldajad, kes on hästi ettevalmistatud, koolitatud ja teadlikud sihtrühmast ning oskavad sellest lähtuvalt inimesi motiveerida teenusele minema. Motiveerivaks teguriks on teenusel osalemise I etapil makstav stipendium ning II etapil makstav töötasu. TAT käivitumisest teavitatakse potentsiaalselt sihtgruppi partnerite vahendusel.
Tööandjate madal valmisolek vähenenud töövõimega isikute tööle võtmiseks	Tööandjate teadlikkuse suurendamine ja informeerimine Sotsiaalkindlustusameti ja Töötukassa poolt pakutavatest teenustest. Aktiine koostöö tööandjatega uute koostöökokkulepete sõlmimiseks, teavitussürituste korraldamine, töömessidel info jagamine. Tööandjate teenusekonsultantide rolli suurendamine nende töös vähenenud töövõimega isikutele töökohtade leidmiseks.
Pole piisavalt abivahendite tootjaid ja/või turustajaid	TAT käivitumisest teavitatakse varakult potentsiaalseid partnereid.

Lisad:

1. TAT tegevuste detailne kirjeldus – lisa 1 vorm A
2. TAT eelarve – lisa 1 vorm B